

เนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานพุทธราชวิทยาลัย
CONTENT OF HATE SPEECH IN MAHAMAKUT BUDDHIST
UNIVERSITY VERSION OF TRANSLATED COMMENTARIES

¹ธีระวุฒิ แก้วธรรม และ ²สมบัติ สมศรีพลอย

¹Thirawut Ngaetham and ²Sombut Somsriploy

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ประเทศไทย
Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand.

¹Thirawut1988th@gmail.com

Received: January 15, 2022; Revised :February 25, 2023; Accepted : April 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานพุทธราชวิทยาลัย โดยศึกษาอรรถกถาแปล พระสูตรตันปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ฉบับมหายานพุทธราชวิทยาลัย ภาค 1 เล่ม 1-2 จำนวน 150 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล เป็นการวิพากษ์ของตัวละคร เช่น พระโพธิสัตว์ ราชบุรุษ เศรษฐี ตัวละครสัตว์ ฯลฯ ปรากฏเนื้อหา 4 ประเภท ได้แก่ 1) การบริภาษ คือ การกล่าวติเตียน กล่าวโทษ ดำว่า โดยมีถ้อยคำที่ป้องกันการบริภาษ คือ ร้าย ชั่ว ชั่วร้าย เจ้าเล่ห์ โกง ปัญญาทรมาน ใจ 2) การดูถูก คือ การพูดดูหมิ่นเหยียดหยาม ทำให้ผู้อื่นต่ำต้อย โดยมีถ้อยคำที่ป้องกันการดูถูก คือ ลูกทาสี ลูกกาลีคนบ้านนอก 3) การเสียดสี คือ การพูดเหน็บแนมด้วยความอิจฉา มีข้อความที่ป้องกันการเสียดสี คือ คนไม่มีพ่อ คนมีบุญน้อยและ 4) การเยาะเย้ย คือ การพูดให้เจ็บช้ำ ย้ำถึงความด้อยค่า มีข้อความที่ป้องกันการเยาะเย้ย คือ แผ่นดินและราชสมบัติ อันหาค่ามิได้นี้มีค่าเพียงข้าวสารเท่านั้น พณิกงานตีราคาเหมาะสมแก่พระองค์ของพวกเราทีเดียว เนื้อหาการประทุษวาจาดังกล่าวล้วน ทำให้ตัวละครที่ถูกประทุษวาจาเกิดความรู้สึกเจ็บใจ อับอาย โกรธ ต่ำต้อยไร้ความสามารถ นำไปสู่พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์นอกจากนั้น เนื้อหาการประทุษวาจาในชาดกยังเป็นรหัสทางวัฒนธรรมของสังคมในอดีตที่ถอดให้เห็นความรู้สึก นึกคิดของคนในอดีตผ่านเรื่องเล่าที่มีโครงสร้างการเล่าเรื่องในรูปแบบชาดก ทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนทำให้ทราบวัฒนธรรมการใช้ภาษาเชิงลบที่นำไปสู่ความสะเทือนอารมณ์และความเข้มข้นในการดำเนินเรื่องในฐานะทางวรรณกรรม

คำสำคัญ : เนื้อหาการประทุษวาจา; ชาดก; อรรถกถาแปล

¹นักศึกษาศาส, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²นักวิชาการโท อาจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

The aim of this study was to investigate hate speeches in translated commentaries of Royal Thai Edition of the Pali Canon, Mahamakutarajavidyalaya Edition, Suttantapinaka, Khuddakanikaya, Collection of Minor Works, Volume 27-28: the Jataka part 1-2 with 150 stories. The results were that: the content of hate speeches in the translated cemeteries were arguments or quarrels among characters, such as bodhisattvas, kings' men, wealthy people, animal characters etc. There are four types of hate speeches as follows: 1) reprimanding means reproach, accusation, and scolding. The words are used to refer to reprimanding including evil, wickedness, cruelty, cunning, deception, crafty, and dump. 2) prejudice means insult, scoffing, discrimination. The words, Pickaninny, unpropitious child, and hillbilly or peasant, are referred to prejudice. 3) sarcasm means a way of sarcastically speaking with envy or jealousy. These remarks suggest sarcasm as follows: bastard, unfortunate, What's the point of being a monk a cruel thief like you? Why are you wearing ascetic crown? Why do you still wear hermit clothes? You've got a filthy mind. You are obsessed with outside training. 4) ridicule means hurtful and devalued remarks. These statements refer to ridicule as follows: This priceless land and the throne are equal to 2.7 kilograms of rice. The goods were reasonably priced for our king only. From the mentioned hate speeches above, they bring about enmity, shamefulness, fury, low-self-esteem, and incompetent to the characters, which cause undesirable behaviors. Furthermore, the content of hate speeches in Jataka is yet a history record of socio-cultural code revealing feelings, emotions, and thoughts of people in the past through the telling stories in the form of Buddhism Jataka. Moreover, they are allowed us to know the culture of negative language usage leading to being touched and following the plot strictly as literature.

Keywords : Content of Hate Speech, Jataka, Translated Commentaries

บทนำ

การกลั่นแกล้งของสังคมไทยเป็นปัญหาในปัจจุบัน คือ การประทุษวาทา สามารถเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ อาทิ สถานศึกษา สถานที่ทำงาน สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ ภาพการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและเป็นวิกฤตปัญหาที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มูลเหตุส่วนใหญ่ของการประทุษวาทาล้วนนำไปสู่ ความขบขัน การล้อเลียนบุคคลที่มีความแปลกแยกหรือไม่เข้าพวกกับกลุ่มคนส่วนมากจนก่อให้เกิด ความอับอาย การประทุษวาทาเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติกันมายาวนาน เริ่มจากการกลั่นแกล้งเพียงเล็กน้อยเรื่อยมาจนถึงการกลั่นแกล้งที่รุนแรงตามลำดับ โดย

มักมุ่งเน้นไป ในรูปแบบของการกลั่นแกล้งทางวาจาที่ใช้คำล้อเลียน เสียดสี เหยียดหยาม เรื่องรูปร่างหน้าตา ท่าทาง ปมด้อยฐานะความเป็นอยู่ จนถึง การใช้ถ้อยคำคำที่หยาบคาย (นิศา บุรณภวังค์, 2563 : 121-122) ส่วน สมบัติ ตาปัญญา (2549) กล่าวว่า “พฤติกรรมรังแกกัน (bullying)” เป็นการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่าย โดยผู้รังแกแสดงอำนาจเหนือผู้ถูกรังแกโดยใช้คำพูดเสียดสีด่าว่าถากถางประจานทำร้ายร่างกาย และทรัพย์สิน ส่งผลให้ผู้ถูกรังแกเกิดความกลัวได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ

นอกจากนั้น Olweus (อ้างอิงจาก ทศนาทวิคุณ และพนิดา บุตรจันทร์, 2562 : 87) ยังกล่าวว่าพฤติกรรมรังแกกันครอบคลุมหลายรูปแบบ ได้แก่ การชกเตะตบตีทุบช่วนผลักแรง ๆ ทำร้ายร่างกายด้วยวิธีอื่น ๆ ชังไว้ในห้องหรือ จำกัด การเคลื่อนไหวการใช้คำพูดที่ทำให้ร้ายจิตใจ ล้อเลียนการเพิกเฉยละเลยไม่สนใจกีดกันไม่ให้เข้ากลุ่มเพื่อนหรือแกล้งลืมนัดโดยมีเจตนาไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการปล่อยข่าวลือที่ทำให้เสียหายหรือสร้างเรื่องโกหกที่ทำให้คนอื่นไม่ชอบไม่อยากคบ การประทุษวาจาจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้พูดและตัวผู้ถูกกล่าวถึงเกิดความเจ็บใจ สอดคล้องกับงานวิจัยผลกระทบด้านลบของ สุภาวดี เจริญวานิช (2560 : 642) ว่าผลกระทบของการประทุษวาจาทำให้ผู้ที่ถูกกระทำทางวาจานั้นจะมีผลต่อสภาพจิตใจจนอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ประสิทธิภาพการเรียนรู้ลดน้อยลงสูญเสียความมั่นใจ ชีวิตไม่มีความสุข และอาจนำไปถึงการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้การกลั่นแกล้ง หรือการบูลลี่ ไม่เพียงแต่จะกระทบกับสภาพจิตใจของผู้ที่ถูกแกล้งเท่านั้น แต่พฤติกรรมดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อผู้ที่กลั่นแกล้งด้วย เช่น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะใช้สารเสพติด มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง และอาจร้ายแรงถึงขั้นอาจก่อเหตุอาชญากรรมขึ้นได้ในอนาคต

การประทุษวาจาเป็นธรรมชาติของมนุษย์ มีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถศึกษาวิเคราะห์ได้จากวรรณกรรมร่วมสมัยหรือสื่อสมัยใหม่ หากจะศึกษาการประทุษวาจาของสังคมในอดีตสามารถศึกษาได้จากวรรณกรรม เช่น ไชยเชษฐ สันขศิลป์ชัย สังข์ทอง ไกรทอง ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น (ธัญชนีย์ ศรีสมาน, 2552 : 8) นอกจากวรรณกรรมที่กล่าวแล้ว มีวรรณกรรมประเภทชาดก ซึ่งเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระโพธิสัตว์บำเพ็ญเพียรบารมี เพื่อสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฉะนั้นการบำเพ็ญเพียรของพระโพธิสัตว์ย่อมประเชิญอุปสรรคหรือมาร ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งและในความขัดแย้งดังกล่าวตัวละครที่เป็นคู่ตรงข้ามกับพระโพธิสัตว์ก็จะกล่าวถ้อยคำการประทุษวาจาที่เด่นชัดปรากฏในวรรณกรรมที่เป็นอรรถกถาแปลวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ พระไตรปิฎก แบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก และพระสุตตันตปิฎก เนื่องจากพระไตรปิฎกที่เป็นต้นฉบับภาษาบาลีนั้นมีความเข้าใจยาก ในภายหลัง พระอรรถกถาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านภาษา จึงได้อธิบายความในพระไตรปิฎกเป็นอรรถกถา พระพรหมคุณาภรณ์ (2551 : 19) กล่าวว่า อรรถกถา หมายถึง เครื่องบอกความหมาย, ถ้อยคำบอกแจ้งชี้แจงอรรถ, คำอธิบาย อรรถะ คือ ความหมายของพระบาลีได้แก่ พุทธพจน์รวมทั้งข้อความและเรื่องราวเกี่ยวข้องกับแวดลอมที่รักษาสืบทอดมาในพระไตรปิฎก การศึกษาอรรถกถา ส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงแนวทางการดำเนินชีวิตให้มีความสุขหรือเป็นการสอนธรรมะ การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาเชิงบวก ไม่ได้มีการศึกษาแง่มุมของวรรณกรรม

การศึกษาการประทุษวาจาที่ปรากฏในพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ประกอบด้วย ทศนา ทวีคุณ และศุภรดา ชุมพาลี (2562) “พฤติกรรมรังแกกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง ประเทศไทย” การรังแกหรือกลั่นแกล้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏรูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบมากที่สุดคือ การใช้วาจาในการด่าทอ พุดจาหยาบคาย การเหยียดศาสนา และเชื้อชาติ ส่งผลให้นักเรียนที่โดนกลั่นแกล้งเกิดอาการหวาดระแวง และไม่พอใจ การศึกษาความรุนแรงภายในโรงเรียนไม่ได้มีการศึกษาเพียงแค่เรื่องเดียว ซึ่ง สิริกมล นวลมณี (2560) วิจัยเรื่อง “ประทุษวาจาเชิงวิพากษ์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาพระเทพญาณมหามุนี (ไชยบุญ ธรรมโชโย)” แสดงให้เห็นว่า พระเทพญาณมหามุนี ใช้ภาษาในการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยนำเสนอเชื่อมโยงประเด็นด้านศาสนา สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศทางอ้อม เช่น ล้อเลียน เสียดสี ตั้งสมญานาม ส่วน คมสัน รัตนะสีมากุล และอัญมณี ภักดีมवलชน (2561) “การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องภาพความรักของวัยรุ่นที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง I Hate You, I Love you” พบว่าบทสนทนาของตัวละครการใช้คำพูดที่รุนแรง ไม่สุภาพ เมื่อสื่อโทรทัศน์นำเสนอออกมาก็ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพราะจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าว

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล มีวิธีวิทยาในการศึกษา ดังนี้ พระมหาบุญญญ์คุปต์ เขตต์สิริวรกุล และนพดล เจนอักษร (2558) “หลักการบริหารที่ปรากฏในมหานิบาตชาดก” พบว่าเนื้อหาของมหานิบาตชาดกนั้นมีประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารที่น่าสนใจซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ใน 7 ขอบเขต เช่น 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดคนเข้าทำงาน 3) ด้านการดำเนินการอำนวยการ ฯลฯ โดยใช้หลักธรรมาธิปไตย เนื่องจากว่ามหานิบาตชาดกนั้นเป็นเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้าครั้งยังเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ใช้ชีวิตอย่างกัลยาณชนในอาชีพต่าง ๆ ซึ่งโดยมากแล้วจะเสวยพระชาติเป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ ส่วน พระราชปรีดีทิพย์ (2561) “การศึกษาวิเคราะห์แก่นธรรมจากชาดก” ผลการศึกษาพบว่า “ชาดก” คือ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว เป็นเครื่องมือสำหรับเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วเกี่ยวกับจริยา (ความประพฤติ) ของพระพุทธเจ้าในครั้งอดีตชาติก่อนที่จะตรัสรู้ แก่นธรรมที่ปรากฏคือ ทรงบำเพ็ญทศบารมีหรือบารมี 10 ประการ ในชาติต่าง ๆ ส่วนบทความ “นิทานชาดก สอนคติธรรมสำหรับเด็ก : การสร้างสรรค์และบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน” ของพลกฤษณ์ วสีวิวัฒน์ (2559) การสร้างสรรค์นิทานชาดกสอนคติธรรมสำหรับเด็กเป็นไปในลักษณะการนำอรรถกถาชาดกมาปรับเปลี่ยนให้เป็นนิทานที่น่าสนใจและ สามารถสื่อสารให้เด็กเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงการทำความดี

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับประทุษวาจา พบว่ามีการศึกษากลุ่มข้อมูลประเภทต่างๆ ดังนี้ วรรณกรรมท้องถิ่น วรรณคดีโบราณ พฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สื่อสังคมออนไลน์และรายการโทรทัศน์ เป็นการตอกย้ำให้เห็นว่า การประทุษวาจา หรือการกลั่นแกล้งมีมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน โดยศึกษาจากตัวบทวรรณกรรม พฤติกรรมภายในสถานศึกษา ตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์ การกลั่นแกล้ง หรือการประทุษวาจา ในปัจจุบันมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างไม่มีขอบเขต ส่วนการศึกษา

พระไตรปิฎกและอรรถกถาการศึกษาเพียงแนวทางการดำเนินชีวิต ให้มีความสุข การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาเชิงบวก ไม่ได้ศึกษาแง่มุมของความไม่สุภาพในพระไตรปิฎก หรืออรรถกถาพระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล จึงเป็นรหัสทางวัฒนธรรมของสังคมในอดีตที่ถอดให้เห็นความรู้สึกนึกคิด ของคนในอดีตได้ ดังนั้น เมื่อศึกษาเรื่องการศึกษาประพุชวาจาจะทำให้เห็นแง่มุมในความคิดหรือการใช้ถ้อยคำของคนในอดีตที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกโดยเฉพาะในพระพุทธศาสนา ด้านเนื้อหา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเนื้อหาการประพุชวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานมกุฏราชวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเนื้อหาการประพุชวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานมกุฏราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประพุชวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานมกุฏราชวิทยาลัย
2. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการประพุชวาจา
3. ศึกษาเนื้อหาการประพุชวาจาในอรรถกถาแปล ฉบับมหายานมกุฏราชวิทยาลัย ภาค 1 เล่ม 1-2 จำนวน 150 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเนื้อหาการประพุชวาจา
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎี สรุปและอภิปรายผล เรียบเรียงเป็นบทความวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาเนื้อหาการประพุชวาจาในอรรถกถาแปล สามารถวิเคราะห์เนื้อหาการประพุชวาจาในชาดกออกได้ 4 ประเภท ได้แก่ การบริภาษ การดูถูก การเสียดสี และการเยาะเย้ย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การบริภาษ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 654) ให้ความหมาย การบริภาษ หมายถึง การกล่าวติเตียน, กล่าวโทษ, ตำว่า จากการวิเคราะห์เนื้อหาในอรรถกถาแปล ปรากฏการบริภาษ 11 สำนวน โดยใช้ถ้อยคำต่าง ๆ กัน ดังนี้

1.1 บริภาษถึง พุทธกรรม ชั่ว, ร้าย

1.1.1 **ชั่ว** พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 372) ให้ความหมาย ชั่ว หมายถึง ชั่วเลว, เลวทราม, ชั่วช้า, ร้าย ไม่ดีเพราะจงใจฝ่าฝืนศีลธรรมหรือจารีตประเพณี **ร้าย** พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1000) ให้ความหมาย ร้าย หมายถึง ว. ดุ เช่นใจร้าย, ชั่ว เช่น ปากร้าย คนร้าย ดังนี้

สำนวนที่ 1

“.....บุรุษกลืนลูกสกาอันเคลือบด้วยยาพิษอย่างแรง ยังไม่รู้ตัว ดูก่อน**เจ้าคนร้าย**
เจ้านักเลงชั่ว จงกลืนเถิด จงกลืนกินเข้าไปเถิด ภายหลังผลร้ายจักมีแก่เจ้า ดังนี้.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องลิตตชาดก, น. 239)

ข้อความข้างต้น ในชาดกเรื่องลิตตชาดก ว่าด้วยเรื่อง (ลูกสกาอาบยาพิษ) เนื้อหาการบริภาษ พระโพธิสัตว์ได้กล่าวบริภาษนักเลงสกา (เพื่อน) ว่า เจ้าคนร้าย เจ้านักเลงชั่ว ลูกสกาที่เคลือบด้วยยาพิษจงกลืนลงไป จะได้รู้ฤทธิ์ของพิษ เดิมทีนักเลงสกาเผลอเวลาที่ตัวเองเล่นชนะ จะไม่ทำลายลูกสกา พอถึงเวลาแพ้จะทำลายด้วยการกลืนลูกสกา กล่าวว่า ลูกสกาเสียแล้ว พวกนักเลงกลืนไป ทำให้พระโพธิสัตว์บริภาษ ว่า เจ้าคนร้าย เจ้านักเลงชั่ว ร้าย หมายถึง คนไม่ดีสามารถรังแกข่มเหงคนอื่น ชั่ว หมายถึง การประพฤติดี ด้วยกาย วาจาและใจ เป็นการบริภาษ โดยใช้คำว่า “**ร้าย, ชั่ว**” ส่งผลให้นักเลงสกาได้รับความอับอายด้วย การถูกพิษที่พระโพธิสัตว์ได้ทำไว้ที่ลูกสกาที่เตรียมไว้ เกือบได้รับความตายทำให้นักเลงสกาเสียใจ อับอายต่อการกระทำของตัวเอง

สำนวนที่ 2

“.....ครั้นแมวดัวที่หนึ่งมาหานางว่า เจ้าจงให้เนื้อแก่เรา
นางหนูก็ตวาดมันว่า **ไอ้แมวชั่ว ตัวร้าย** กูเป็นข้าหาเนื้อให้มันหรือ จงไปกิน
เนื้อลูก ๆ ของมันเถิด แมวไม่รู้ว่ นางนอนในถ้ำแก้วผลึก ด้วยอำนาจความ
โกรธ จึงไปโดยเร็วด้วยหมายจักจับหนูให้ได้เลยเอาทรวงอกกระแทกเข้ากับถ้ำ
แก้วผลึก หัวใจของมันแตกทันที ตาทั้งคู่กล่นออกมา มันสิ้นชีวิตตรงนั้นเอง.

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องกลัณชุกชาดก, น. 404)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องกลัณชุกชาดก ว่าด้วยวิธีแก้เผ็ดทำให้แมวดายเนื้อหาการบริภาษนางหนูบริภาษว่า “**ไอ้แมวชั่ว ตัวร้าย**” กูเป็นข้าหาเนื้อให้มันหรือ จงไปกินเนื้อลูก ๆ ของมันเถิด เป็นลักษณะการบริภาษด้วยวาจา ว่า แมวตัวนี้ ชั่ว มาเบียดเบียนแย่งอาหารจากเราทุกๆ วัน ทำให้เราผ่ายผอม ร้ายกาจมากด้วยความที่แมวมืดโงกกว่าและมีกำลังมากกว่า และสามารถรังแกเราได้เมื่อต้องการและนางหนูยังใช้คำหยาบคายที่ว่ากู-มันอีกด้วย เป็นการใช้คำในลักษณะไม่มีความยำเกรงต่อแมว เป็นการบริภาษ โดยใช้คำว่า “**ชั่ว**”, “**ร้าย**” ส่งผลให้แมวโกรธ จึงได้วิ่งเข้าไปเพื่อจะจับหนูให้ได้ แต่มองไม่เห็นว่ นางหนูนั้นได้แอบในถ้ำ แก้วผลึก ทำให้แมวกระแทกเข้าที่ผลึก โดนหัวใจและได้ตายในที่สุด

สำนวนที่ 3

“.....พวกราชบุรุษเห็นเข้าก็กวตตามไปว่า คนนี้เป็นโจร จับเขาได้ โบายพลางตวาด
พลางว่า “เฮ้ย **ไอ้โจรชั่ว** มันกล้าลักเครื่องประดับขีมหาสารอย่างนี้เทียวนะ”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องมหาสารชาดก, น. 247)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องมหาสารชาตก ว่าด้วยลักษณะของผู้ที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ เนื้อหาการบริภาษ ราชบุรุษบริภาษชาวชนบทคนหนึ่ง ด้วยคำว่า “เฮ้ย ไอ้โจรชั่ว มึงกลัวล้าก็เครื่องประดับซ่อมหาสรอย่างนี้เทียวนะ” เป็นการบริภาษโดยใช้คำว่า “ชั่ว” ในการบริภาษยกผู้กระผิดหรือมีชื่อเสียงในเรื่องไม่ดี เรียกชาวชนบทว่า โจรชั่ว ส่งผลให้ชาวชนบทรู้สึกอับอาย

1.1.2 เจ้าเล่ห์ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 336) ให้ความหมายเจ้าเล่ห์ หมายถึง ผู้มีกลอุบายพลิกแพลงต่าง ๆ ดังสำนวน ดังนี้

“.....พระโพธิสัตว์เข้าจอมปลวกไปโดยเร็ว โผล่ศีรษะออกมาทางช่องอื่น กล่าวว่า “เหว่ย **ขลุ่ยเจ้าเล่ห์** เมื่อเราเข้าไปหาเจ้า ก็เข้าไปหาด้วยสำคัญว่าเป็นผู้มีศีล แต่เดี๋ยวนี้ความเจ้าเล่ห์ของเจ้า เราารู้เสียแล้ว มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน.” เมื่อจะตีเตียนดาบส จึงกล่าวคาถานี้ว่า

“เหว่ย ขลุ่ยปัญญาทรม เจ้ามุ่นขญาทำไม นุ่งหนังเสือทำไม ข้างในของเจ้ารุงรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก” ดังนี้.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องโคธชาตก, น. 404)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องโคธชาตก ว่าด้วยฤาษีกินเหี้ย เนื้อหาการบริภาษ พระโพธิสัตว์บริภาษขลุ่ย ว่า เจ้าเล่ห์ เพราะดาบส ตัดในรสของเนื้อเหี้ย จึงคิดอุบายที่จะจับพญาเหี้ยกิน ด้วยการนั่งอย่างสงบเสงี่ยมโดยมีขาข้างหนึ่งถือไม้ซ่อนไว้ด้วยผ้าห่ม พระโพธิสัตว์รู้ทันจึงไม่เข้าใกล้ เป็นการบริภาษ โดยใช้คำว่า “เจ้าเล่ห์” ส่งผลให้ดาบสอับอายที่ตัวเองลงมือไม่สำเร็จพร้อมทั้งเจ็บใจ

1.1.3 โกง พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 157) ให้ความหมาย โกง หมายถึง ใช้อุบายหรือเล่ห์เหลี่ยมหลอกลวง เช่น โกงเงิน แสดงอาการดื้อไม่ยอมทำตาม เช่น เด็ก โกง ม้าโกง. ว. โค้ง ไม่ตรง เช่น หลังโกง ดังสำนวน ดังนี้

“.....ตนเองนั่งที่หุบเกวียน เงื่อปฏักขึ้น แล้วกล่าวว่า “**เจ้าโคโกง** จงลากไป **เจ้าโคโกง** จงนำไป.” พระโพธิสัตว์คิดว่า พราหมณ์นี้ร้องเรียกเราผู้ไม่โกง ด้วยวาทีว่าโกง จึงได้ยืนทำเท้าทั้ง 4 ให้นิ่ง เหมือนเสา.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 1, เรื่องนันทวิสาลชาตก, น. 294)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องนันทวิสาลชาตก ว่าด้วยการพุดติ เนื้อหาการบริภาษ พระโพธิสัตว์ถูกพราหมณ์เป็นการบริภาษโดยใช้คำว่า “โกง” พระโพธิสัตว์ไม่ทำตามคำสั่ง เพราะเกิดความไม่พอใจต่อการกล่าวของพราหมณ์ ด้วยถ้อยคำอันไม่เป็นจริง จึงทำให้โคไม่ลากเกวียน ส่งผลทำให้พราหมณ์แพ้การแข่งขันเกิดการเสียทรัพย์และอับอายขายหน้า เพราะธรรมดาคนเราชอบคำอ่อนหวาน ยกย่อง ขึ้นชมสรรเสริญ

1.2. บริภาษถึง ปัญญาทรม

1.2.1 ปัญญาทรม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 544) ให้ความหมาย ปัญญาทรม หมายถึง เลว เช่น ใจทรม จิตทรม, เสื่อม เช่น ปัญญาทรม ไหลอาบน้ำเป็นแห่ง ๆ เช่น เลือดไหลทรม ลงตามเขา

สำนวนที่ 1

“.....นายหัตถาจารย์กราบทูลว่า “ข้าแต่มหाराชา ช้างนี้ ถึงพร้อมด้วยบุญฤทธิ์ ไม่คู่ควรแก่คนมีบุญน้อย **ปัญญาทรม** เช่นพระองค์ คู่ควรแก่พระราชผู้เป็นบัณฑิต ถึงพร้อมด้วยบุญ ช้างชื่อว่า คนบุญน้อยเช่นพระองค์ ถึงได้พาหะเช่นนี้ ก็มีได้รู้คุณของมัน รังแต่จะยังพาหะนั้น และยศสมบัติที่เหลือ ให้ฉิบหายไปฝ่ายเดียว.” ทั้งๆ ที่นั่งอยู่บนคอช้าง กล่าวคานานี้ ว่า

“ **ผู้มีปัญญาทรม** ได้ยศแล้ว ย่อมประพาสสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ตน ย่อมปฏิบัติเพื่อความเบียดเบียนตน และคนอื่น ” ดังนี้.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องทุมเมธชาตก, น. 350)

ข

ความข้างต้น ในเรื่องทุมเมธชาตก ว่าด้วยคนโง่ที่ได้ยศก็ไม่เกิดประโยชน์ เนื้อหาการบริภาษ นายหัตถาจารย์บริภาษพระราชว่า ช้างตัวนี้มีฤทธิ์มาก ไม่คู่ควรกับพระองค์ ผู้มีบุญน้อยปัญญาทรม ช้างเชือกนี้คู่ควรกับบัณฑิต ผู้มีบุญ คนมีปัญญาน้อยแบบพระองค์ได้พาหะเห็นปานนี้ก็ไม่รู้ค่า ยิ่งจะทำให้แต่ฉิบหาย คนมีปัญญาน้อย ผู้มีปัญญาทรม มียศก็ไร้ค่า เป็นการบริภาษ โดยใช้คำว่า “**ปัญญาทรม**” ถึงสองครั้ง เป็นการเน้นย้ำคำ ส่งผลให้พระราชเกิดความอับอาย ละอายใจ เสียใจ ที่มีของมีค่าอยู่กับตัวแต่ไม่รู้ค่าของมัน

สำนวนที่ 2

“.....พระโพธิสัตว์เข้าจอมปลวกไปโดยเร็ว โพล่ศีรษะออกมาทางช่องอื่น กล่าวว่า “เหวย ชฎิลเจ้าเล่ห์ เมื่อเราเข้าไปหาเจ้าก็เข้าไปหาด้วยสำคัญว่าเป็นผู้มีศีล แต่เดี๋ยวนี้ความเจ้าเล่ห์ของเจ้า เรารู้เสียแล้ว มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน.” เมื่อจะติเตียนดาบส จึงกล่าวคานานี้ว่า

“เหวย **ชฎิลปัญญาทรม** เจ้ามุ่นฆาทำไม นุ่งหนังเสือทำไม ข้างในของเจ้ารุงรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก” ดังนี้.” (อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องโคธชาตก, น. 404)

ข้อคว
าม

ข้างต้น ในเรื่องโคธชาตก ว่าด้วยฤาษีกินเหี้ย เนื้อหาการบริภาษ พระโพธิสัตว์บริภาษชฎิลว่า **ชฎิลปัญญาทรม** เจ้ามุ่นฆาทำไม นุ่งหนังเสือทำไม ข้างในของเจ้ารุงรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก เพราะชฎิลนั้นติดในรสของเหี้ยจึงออกอุบายเพื่อจับพระโพธิสัตว์ทำเป็นอาหารกิน เป็นการบริภาษ โดยใช้คำว่า “**ปัญญาทรม**” ส่งผลให้ดาบสอับอายต่อการกระทำของตน

1.2.2 โง่ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 544) ให้ความหมาย โง่ หมายถึง เซลา ไม่ฉลาด ไม่รู้ ไม่มีไหวพริบ ดังสำนวน ต่อไปนี้

“.....ปู่กล่าวว่า “ปลาเหล่านั้น ท่านกินได้ เพราะความที่ตนเป็น **ปลาโง่** แต่เราจักไม่ให้ท่านกินเรา แต่ท่านนั้นแหละจักถึงความพินาศ ด้วยว่า ท่านไม่รู้ ว่า ถูกเราลวง เพราะความเป็น **คนโง่** เราแม้ทั้งสอง เมื่อจะตายก็จักตายด้วยกัน เรานั้นจักตัดศีรษะของท่านให้กระเด็นลงบนภาคพื้น”. กล่าวแล้ว จึงเอาก้ามปาดประหนึ่งคีมหนีบคอนกยางนั้น.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 1, เรื่องพกชาตก, น. 343)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องพกชาตก ว่าด้วยผู้ฉลาดแกมโกง เนื้อหาการบริภาษ ปูบปฏิภาณก ยาง ว่า โง่ ด้วยการคิดว่าเราจะลงปูเหมือนลงปลา เพราะคิดว่าตัวเองฉลาด แต่ไม่รู้ว่าตัวเองโง่ โดนลงเสียเอง ปูก่ล่าวติเตียนว่า ปลาท่านอาจจะกินได้ เพราะปลาเหล่านั้นโง่ เพราะคิดว่าธรรมดา แล้ว มิตรแท้หาได้ง่าย จากศัตรูอย่างท่าน จึงพากันเชื่อในวาจาหลอกของท่านพากันหลงกลจึงได้ถึง ความตายกันทั้งหมด แต่ว่าท่านก็จะไม่ได้กินเรา เพราะท่านเองที่โง่ จึงถูกรลงผลสุดท้ายนกยาง ถูกตัดคอด้วยกำมปูถึงแก่ความตาย เป็นการบริภาษ ใช้คำว่า “โง่” ส่งผลให้นกยางได้รับทุกข์ที่เกิด จากตัวเองก่อ ทำให้นกยางเกิดความอับอาย

เนื้อหาการประทุษวาจาประเภทการบริภาษ เป็นการกล่าวติเตียน กล่าวโทษ คำว่า มีการ ใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมชั่วร้าย เช่นเจ้าคนร้าย เจ้านักเลงชั่ว, ไอ้แมวชั่ว ตัวร้าย, ไอ้โจร ชั่ว, ไอ้คฤหบดีชั่ว, ไอ้คนร้าย คนธรรพ์ ซาติชั่ว, เจ้าทาสกลั่นทุกะซาติชั่ว นอกจากนั้นยังมีคำว่า เจ้า เล่ห์ โกง เช่น ขวัญเจ้าเล่ห์, เจ้าโคโกง เจ้าโคโกง และการประทุษวาจาถึงปัญญาทรม มีการใช้ ถ้อยคำเรื่องปัญญาทรม เช่น ผู้มีปัญญาทรม, ขวัญปัญญาทรมนอกจากนั้นยังมีคำว่า โง่ ดังเช่น ปลาโง่ ซึ่งล้วนแต่เป็นการประทุษวาจาทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิด ความเจ็บใจ อาย หรือ โกรธ

2. การดูถูก

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 441) ให้ความหมาย การดูถูก หมายถึง พุด หรือแสดงอาการเป็นเชิงดูหมิ่นหรือเหยียดหยามผู้อื่นที่รู้สึกว่าคุณค่าต่ำกว่าความสามารถจากการ วิเคราะห์เนื้อหาในอรรถกถาแปล ปรากฎการดูถูก 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1

“.....พ่อแม่ของเขาไม่สามารถจะทนทุกข์ อันเกิดแต่ความอดอยากได้ ก็พูด ว่า “ไปเถิด **อ้ายลูกกาลกรรมี**” เล่ตีเขาให้ออกไป. มิตตพินทุกะไม่มีที่พำนัก พองเที่ยวไปจนถึงเมืองพารานสี.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องโลสกชาตก, น. 8)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องโลสกชาตก ว่าด้วยคนที่ต้องเสร้างโศก เนื้อหาการดูถูก พ่อและแม่ ของมิตตพิน ทุกะ (คนเข็ญใจ) ได้กล่าวดูถูกลูกชายของตัวเอง เป็นการดูถูก โดยใช้คำว่า “**กาลกรรมี**” ซึ่งหมายถึง เสนียดจัญไร หรือลักษณะที่เป็นอัปมงคล จะเห็นได้ว่า พ่อและแม่ไม่มีความต้องการที่จะให้ลูกชายของตนอยู่ด้วยไม่เป็นที่ต้องการ เพราะคิดว่า ที่ทนทุกข์เพราะอาศัย บุตร จึงพูดการดูถูก เหยียดหยาม ด้วยถ้อยคำว่า ตัวเสนียดจัญไร ส่งผลให้ลูกชายเกิดความน้อยใจ อับอาย เกิดความกลัวจากการทุบตีทำร้ายร่างกายจึงได้หนีไป

ส่วนที่ 2

“.....นายันทะขึ้นยืนข้างบนทรัพย์ อาศัยทรัพย์ทำมานะให้เกิดขึ้น ต่า กุมารว่า “**เฮ้ยเจ้าเจตตะลูกทาสี** ทรัพย์ในที่นี้ของเจ้า จักมีมาแต่ไหน”. กุมาร ทำเป็นไม่ได้ยินคำหยาบของเขา กล่าวว่า ถ้าอย่างนั้น พวกเรากลับกันเถิด แล้ว พานายันทะนั้นกลับ. ล่วงไป 2-3 วันได้ไปอีก นายันทะ ก็ด่าเหมือนอย่าง นั้น.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 1, เรื่องนันทชาตก, น. 347)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องนันทชาดก ว่าด้วยกล่าวคำหยาบ เนื้อหาการดูถูก ทาสชื่อนันทะ กล่าวดูถูกกุมาร ว่า เจตกะลูกทาสี ความจริงเป็นกุมารลูกกุฎุมพี เพราะความที่ทาสนั้นสำคัญว่าตัวเองอยากได้ทรัพย์จึงได้กล่าวดูถูกกุมาร แต่กุมารไม่ได้คำตอบได้แต่คิดว่า ทำไมทาสนี้ถึงได้พูดคำหยาบคาย ครั้นทำเป็นไม่ได้ยินก็พากันกลับเรือน เป็นการดูถูก โดยใช้คำว่า “ลูกทาสี” ส่งผลให้กุมารเกิดความต่ำต้อยไร้ความสามารถ

สำนวนที่ 3

“.....กฐาหะกัถิตีเยนข้าวยาคูเป็นต้นว่า “โอ้เอ๋ย **คนบ้านนอก** ต้มยาคูกันแบบนี้ ทำของเคี้ยวก็อย่างนี้ หุงข้าวกันแบบนี้เอง” ตีเตียนผ้าและกรรมกรเป็นต้นว่า “**เพราะเป็นคนบ้านนอกนั่นเอง** พวกคนเหล่านี้ จึงไม่รู้จักใช้ผ้าใหม่ ๆ ไม่รู้จักอบ ของหอม ไม่รู้จักร้อยกรองดอกไม้”.

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องนันทชาดก, น. 360)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องนันทชาดก ว่าด้วยคนขี้โอ่ เนื้อหาการดูถูก กฐาหะ (ทาส) กล่าวดูถูกบริวารของเศรษฐีว่า เป็นคนบ้านนอก ยาคูทำกันแบบนี้หรือของเคี้ยวทำกันแบบนี้หรือ หุงข้าวแบบนี้หรือ และย่ำว่า เพราะเป็นคนบ้านนอกใจ ถึงไม่รู้จัก ผ้าใหม่ ไม่รู้จักอบของหอม ไม่รู้จักร้อยกรองดอกไม้ เป็นลักษณะการเหยียดหยามสถานะภาพ เป็นการดูถูก โดยใช้คำว่า “**คนบ้านนอก**” ส่งผลให้บริวารเหล่านั้นเกิดความต่ำต้อยไร้ความสามารถ เจ็บใจ

เนื้อหาการประทุษวาจาประเภทการดูถูกในสถานะสภาพ ลูกกาสกรรมณี, ลูกทาสี เช่น อ้ายลูกกาสกรรมณี, เจ้าเจตกะลูกทาสี, และกล่าวดูถูกด้วยความเป็นคนบ้านนอก นอกเมือง ดังเช่น คนบ้านนอก, เพราะเป็นคนบ้านนอกนั่นเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นคำดูถูกเหยียดหยามมีเนื้อหาการประทุษวาจาทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความเจ็บใจ อับอาย ต่ำต้อย ไร้ความสามารถ

3. การเสียดสี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1265) ให้ความหมาย การเสียดสี หมายถึง อาการที่วาทะกระทบกระเทียบเหน็บแนมด้วยความอิจฉาเป็นต้น เช่น เธอไม่ชอบเขา จึงพูดเสียดสีเขาเสมอๆ จากการวิเคราะห์เนื้อหาในอรรถกถาแปล ปรากฏการเสียดสี 3 สำนวน ดังนี้

สำนวนที่ 1

“.....ในเวลาที่พระโพธิสัตว์นั้นเล่นอยู่ในสนามเล่นมีคนกล่าวอย่างนี้ว่า “**พวกเราถูกคนไม่มีพ่อ ทุบตีแล้ว**”. พระโพธิสัตว์ได้ฟังดังนั้น จึงไปหาราชาถามว่า แม่เจ้า ใครเป็นพ่อของหนู? มารดา กล่าวว่า ลูกเอ๋ย เจ้าเป็นโอรสของพระเจ้าพาราณสี.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 1, เรื่องกัฐฐาหาริชาดก, น. 203)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องกัณฐหาริชาดก ว่าด้วยหญิงหาพิน เนื้อหาการเสียดสีพระโพธิสัตว์ ถูกกลุ่ม เด็กๆ ในหมู่บ้าน พูดเสียดสีเหน็บแนม ว่า “ลูกไม่มีพ่อ” เพราะตั้งแต่เกิดมาพระโพธิสัตว์ไม่เคยเห็นบิดาของตนเอง เป็นการเสียดสี โดยใช้คำว่า “พวกเราถูกคนไม่มีพ่อ ทุบตีแล้ว” ส่งผลให้เกิดความอับอาย คับแค้นใจ จึงได้วิ่งไปหาแม่เพื่อถามถึงผู้เป็นพ่อ

สำนวนที่ 2

“.....นายหัตถาจารย์กราบทูลว่า “ข้าแต่มหाराช ข้างนี้ถึงพร้อมด้วยบุญฤทธิ์ ไม่คู่ควรแก่**คนมีบุญน้อย** ปัญญาทรมเช่นพระองค์ คู่ควรแก่พระราชาผู้เป็นบัณฑิต ถึงพร้อมด้วยบุญ ขึ้นชื่อว่า **คนบุญน้อย**เช่นพระองค์ ถึงได้พาหะเช่นนี้ ก็มิได้รู้คุณของมัน รังแต่จะยังพาหะนั้น และยศสมบัติที่เหลือ ให้ฉิบหายไปฝ่ายเดียว.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องทุมเมธชาดก, น. 249)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องทุมเมธชาดก ว่าด้วยคนโง่ที่ไฉยศึกไม่เกิดประโยชน์ เนื้อหาการเสียดสี นายหัตถาจารย์เหน็บแนมพระราชา ว่า “พระราชา ข้างตัวนี้มีฤทธิ์มาก ไม่คู่ควรกับพระองค์ผู้มีบุญน้อย ปัญญาทรม ข้างเชือกนี้คู่ควรกับบัณฑิตผู้มีบุญ คนมีปัญญาน้อยแบบพระองค์ได้พาหะเห็นปานนี้ก็ไม่รู้ค่า ยิ่งจะทำให้แต่ฉิบหาย คนมีปัญญาน้อย มียศก็ไร้ค่า เป็นการเสียดสี โดยใช้คำว่า “**คนมีบุญน้อย, คนบุญน้อย**” ส่งผลให้พระราชากเกิดความอับอาย ละอายใจ เสียใจที่มีของมีค่าอยู่กับตัวแต่ไม่รู้ค่าของมัน

สำนวนที่ 3

“.....พระโพธิสัตว์เข้าจอมปลวกไปโดยเร็ว โพล่ศีรษะออกมาทางช่องอื่นกล่าวว่า “เหวยชฎิลเจ้าเล่ห์ เมื่อเราเข้าไปหาเจ้า ก็เข้าไปหาด้วยสำคัญว่า**เป็นผู้มีศีล** แต่เดี๋ยวนี้ความเจ้าเล่ห์ของเจ้า เราารู้เสียแล้ว **มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน.**”เมื่อจะดิเสียนดาบส จึงกล่าวคานี้ว่า “เหวยชฎิลปัญญาทรม **เจ้ามุ่นชฎาทำไม มุ่นหนังเสือทำไม ข้างในของเจ้ารุงรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก**” ดังนี้.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 2, เรื่องโคธชาดก, น. 404)

ข้อความข้างต้น ในเรื่องโคธชาดก ว่าด้วยฤาษีกินเหี้ย เนื้อหาการเสียดสี พระโพธิสัตว์ กล่าวเสียดสีดาบส ว่า “เหวยชฎิลเจ้าเล่ห์ เมื่อเราเข้าไปหาเจ้า ก็เข้าไปหาด้วยสำคัญว่า**เป็นผู้มีศีล** แต่เดี๋ยวนี้ความเจ้าเล่ห์ของเจ้า เราารู้เสียแล้ว **มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน.**”จะเห็นได้ว่า มีการใช้คำที่แสดงการเหน็บแนม เช่น เป็นผู้มีศีล แล้วเป็นคนเจ้าเล่ห์ จะบวชไปทำไม มีม้วนผม มุ่นหนังเสือ ขัดแต่ข้างนอก ข้างในรุงรัง เป็นการพูดให้เห็นการฉ้อฉลตบถพร่อง เป็นการเสียดสี โดยใช้คำว่า “**เป็นผู้มีศีล, “มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน”, “เจ้ามุ่นชฎาทำไม มุ่นหนังเสือทำไม ข้างในของเจ้ารุงรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก**” ส่งผลทำให้ดาบสเกิดความเจ็บใจและละอายใจ

เนื้อหาการประทุษวาจาประเภทการเสียสละ โดยใช้คำพูดเหน็บแนมที่ปรากฏในอรรถกถาแปล ได้แก่ เนื้อหาว่า ลูกไม่มีพ่อ เช่น “พวกเราถูกคนไม่มีพ่อ ทบตีแล้ว,” นอกจากนั้นยังใช้การพูดเสียสละ ว่าเป็นคนทำบุญมาน้อย วาสนาน้อย เป็นคนบาป ดังเช่น คนมีบุญน้อย และยังใช้ถ้อยคำกระทบกระเทียบ ดังเช่น เป็นผู้มั่งคั่ง แต่เดี๋ยวนี้ความเจ้าเล่ห์ของเจ้า เรารู้เสียแล้ว มหาโจรอย่างเจ้า บวชไปทำไมกัน เจ้ามุ่นฆราวาทำไมนั่งหนังสือทำไม ข้างในของเจ้ารุ่งรัง เจ้ามัวขัดสีแต่ภายนอก ซึ่งล้วนแต่เป็นการประทุษวาจาทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความเจ็บใจ อับอาย ละอายใจ

4. การเยาะเย้ย

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 961) ให้ความหมายการเยาะเย้ย หมายถึง พูดหรือแสดงกิริยาให้เจ็บใจซ้ำโดยอ้างความเสียเปรียบ ความด้อยกว่า หรือความผิดพลาด จากกวีวิเคราะห์เนื้อหาในอรรถกถาแปล ปรากฏการเยาะเย้ย 1 ส่วนวน ดังนี้

“.....อำมาตย์ทั้งหลายได้ฟังดังนั้น จึงพากันตบมือ หัวเราะ ทำการเยาะเย้ยว่า”เมื่อก่อน พวกเราได้มีความสำคัญว่า แผ่นดินและราชสมบัติ หากามีได้นั้นว่า ราชสมบัติในเมืองพาราณสีพร้อมทั้งพระราชอำนาจใหญ่โตอย่างนี้ มีค่าเพียงข้าวสารเท่านั้นเดียว โอ! ความเพียบพร้อมของพนักงานตีราคา ท่านเป็นพนักงานตีราคา ดำรงอยู่ตลอดกาลมีประมาณเท่านี้ ณ ที่ไหนกัน ท่านเหมาะสมแก่พระราชอาของพวกเราทีเดียว.”

(อรรถกถาแปล, ภาค 1 เล่ม 1, เรื่องต้นพุลนาฬิชาดก, น.189)

ความข้างต้น ในเรื่องต้นพุลนาฬิชาดก ว่าด้วยราคาข้าวสาร เนื้อหาการเยาะเย้ย พระราชาพระนามว่าพรหมทัต ถูกเหล่าอำมาตย์ทั้งหลายในราชวัง ทำการตบมือเยาะเย้ยด้วยวาจาว่า “ เมืองพาราณสีทั้งภายใน ภายนอกใหญ่โตขนาดนี้ มีค่าเพียงข้าวสารหนึ่งทะนาน นักตีราคาเหมาะสมกับพระองค์ผู้เดียวแท้ ” เป็นการเยาะเย้ย ที่พระราชาผิดพลาดในการตั้งคนเขลามมาเป็นผู้ตัดสินบอกค่าสิ่งของ โดยใช้คำว่า “พวกเราได้มีความสำคัญว่า แผ่นดินและราชสมบัติ หากามีได้” “ท่านเหมาะสมแก่พระราชอาของพวกเราทีเดียว ” ส่งผลให้พระราชาได้อาย นอกจากการใช้วาจาแล้วยังมีการแสดงกิริยา ตบมือ หัวเราะ เสริมทำให้การประทุษวาจาเพิ่มน้ำหนักแห่งความอายยิ่งขึ้น

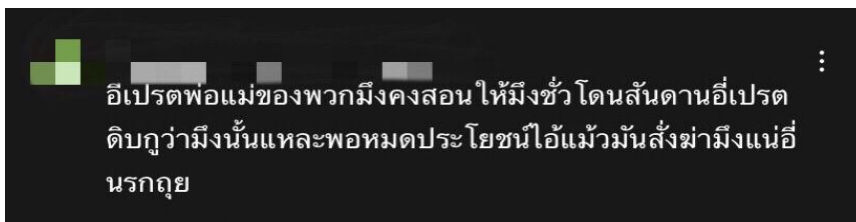
เนื้อหาการประทุษวาจาแบบเยาะเย้ย คือการการพูดหรือการแสดงกิริยาถูกเยาะเย้ยให้ได้อาย ให้เจ็บใจ พวกเราได้มีความสำคัญว่า แผ่นดินและราชสมบัติ หากามีได้, ท่านเหมาะสมแก่พระราชอาของพวกเราทีเดียว ซึ่งล้วนแต่เป็นการประทุษวาจาที่ทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความ อับอาย การกล่าวคำเพื่อประทุษร้ายผู้อื่นให้เกิดความเจ็บปวด เจ็บใจ อับอายได้ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลลัพธ์จากการประทุษวาจาเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

อรรถกถาเป็นเรื่องราวของพระพุทธเจ้าโดยมีตัวละครหลักคือ พระโพธิสัตว์ที่เสวยพระชาติต่างๆ เป็นการเล่าเรื่องของการประทุษวาจาที่มีโครงเรื่องที่เกิดจากความขัดแย้งเป็นส่วนใหญ่ ในแง่ของวรรณกรรมทำให้เกิดรสความสะเทือนใจ คือ เราทรรส ได้แก่ รสแห่ง ความโกรธ ซึ่งเกิดจากตัวละครที่เป็นคู่ตรงข้ามระหว่าง พระโพธิสัตว์กับตัวละครอื่นๆ ในชาตก โดยมีโครงเรื่องจากความขัดแย้ง หากพิจารณาวรรณกรรมชาตกในแง่ขององค์ประกอบของวรรณกรรมแล้ว การประทุษวาจามีส่วนสำคัญที่ทำให้โครงเรื่องมีลักษณะเด่น และก่อให้เกิดความเข้มข้นในการดำเนินเรื่องในฐานะเป็นเรื่องราวในอดีตประเภทชาตก ส่วนบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าการประทุษวาจานั้นเป็นการประกอบสร้างความหมายให้แก่ตัวของพระโพธิสัตว์ ในแง่ของการจะบรรลุธรรมในอนาคต ทำให้เกิดขันติธรรมนำไปสู่การบำเพ็ญเพียร ฉะนั้นการประกอบสร้างความหมายเรื่องเล่าจึงขึ้นอยู่กับโครงเรื่องที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง โดยเนื้อหาการประทุษวาจาผ่านถ้อยคำเพื่อแสดงอาการอำนาจกดทับให้ผู้อื่นได้รับความเจ็บใจ อับอาย ต่ำต้อย ด้อยค่า ไร้ความสามารถ หรือโกรธเป็นสำคัญ โดยมีตัวละครหลักก็คือพระโพธิสัตว์เพื่อพิสูจน์นำไปสู่ขันติธรรม เพื่อหลุดพ้นในแต่ละชาติ จึงทำให้การศึกษาอรรถกถาแปลมีความน่าสนใจทำให้ผู้อ่านอรรถกถาแปล เกิดรสแห่งความสะเทือนใจ คือ รสแห่งความโกรธและนำไปสู่ข้อคิดขันติธรรมบารมีและสามารถพัฒนาดตนเองให้ระงับความโกรธ โดยดูจากตัวละครคือองค์พระโพธิสัตว์ เป็นแบบอย่างได้

เนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการประทุษวาจาของ Anthony Cortese (2006) ในระดับที่ 3 โดยมีเนื้อหาตรงกันคือ การบริภาษ อันประกอบด้วย กล่าวหา กล่าวโทษที่รุนแรง ประณาม แฉ ว่าร้าย, การดูถูกและการเยาะเย้ย ส่วนเนื้อหาที่แตกต่างพบเฉพาะในอรรถกถา คือ เนื้อหาการประทุษวาจา ประเภทการเสียตีสี คืออาการที่ว่า กระแทกกระแทบเหน็บแนม พุดเสียตีสี นอกจากนั้นเนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถา ไม่ทำให้ตัวละครเกิดอารมณ์ขันหรือผู้อ่านเกิดอารมณ์ขัน เพราะเป็นความรุนแรงของการวิวาทกันของตัวละครในชาตก

การประทุษวาจาในอรรถกถาแปล เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับตัวละครเป็นความเข้มข้นของการดำเนินเรื่องนำไปสู่การทะเลาะวิวาท ทำให้ผู้อ่าน เกิดความสงสารตัวละครเอก แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านได้เห็นว่า การประทุษวาจานั้นไม่ว่าจะเป็นตัวละครที่เป็นพระโพธิสัตว์เองหรือแม้กระทั่ง เทวดา พระราชาผู้มีฐานะทางสังคม ก็สามารถใช้อำนาจการประทุษวาจาได้ทั้งนั้น ในฐานะของพระโพธิสัตว์ที่เป็นเรื่องเล่าก็มีเลือดเนื้อ อารมณ์ ยังมีอารมณ์ โกรธ หลง ยังประทุษวาจาคนอื่นให้เกิดความเจ็บอาย หรือโกรธได้ จนกว่าจะเกิดปัญญาบริสุทธิ์เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงระงับความโกรธได้ การใช้ถ้อยคำคือเนื้อหาการประทุษวาจาดังกล่าวต่างกับปัจจุบันที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ เช่นตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ข้อความตัวอย่างเนื้อหาการประทุษวาจาที่ปรากฏในสื่อออนไลน์
ที่มา <https://www.youtube.com/shorts/2ZyVUm0-sbQ?feature=share>

ข้อความตัวอย่างข้างต้น มีผู้ใช้สื่อออนไลน์ได้เขียนแสดงความคิดเห็น ในเพจ WorkpointTODAY ที่ได้เผยแพร่เมื่อ :21 กรกฎาคม 2565 เพื่อประทุษวาจาต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จิราพร สินธุ์ไพร พรรคเพื่อไทย มีเนื้อหาบริภาษโดยปราศจากเนื้อหาความหมายเชิงลบ โดยใช้คำว่า อีเปรต, อีเปรตดิบ, อินรก หมายถึง อมนุษย์ที่ไม่ใช่คน นอกจากนั้นยังใช้คำสรรพนามว่า มัน ซึ่งเป็นคำไม่สุภาพ ถึง 4 ครั้ง เพื่อเน้นย้ำ และได้กล่าวถึงบุพการี คือ มารดาบิดา เป็นเนื้อหาการดูถูก โดยใช้คำว่า พ่อแม่ของพวกมันคงสอนให้ชั่วโดยสันดาน ล้วนทำให้ผู้ถูกประทุษวาจาเกิดความเจ็บอาย หรือโกรธ และผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจในแง่ของ การใช้ถ้อยคำในความหมายเชิงลบมีเนื้อหาการบริภาษและการดูถูกที่มีความรุนแรงในสื่อสาธารณะ เมื่อจะเปรียบเทียบเนื้อหาการบริภาษจะมีลักษณะรูปแบบหรือวัตถุประสงค์คล้ายกัน ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา ในอดีตหรือวรรณกรรมออนไลน์ในปัจจุบัน แต่ในอดีตเนื้อหาทำให้ตัวละครเจ็บใจ อับอาย หรือโกรธ ทำให้เกิดความเข้มข้นในแง่ของตัวละครผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจของการดำเนินเรื่องของตัวละคร ส่วนในปัจจุบันเนื้อหามีความรุนแรง เพราะเป็นพื้นที่สาธารณะ มีการใช้ถ้อยคำในความหมายเชิงลบ มีเนื้อหาการบริภาษและการดูถูกอย่างรุนแรงทำให้ผู้ถูกประทุษวาจาเกิดความเจ็บอาย ส่วนผู้อ่านจากสื่อออนไลน์เกิดอารมณ์สะเทือนใจในการใช้ถ้อยคำในความหมายเชิงลบเหล่านั้นบางที่ทำให้เกิดอคติต่อผู้เขียนได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการประทุษวาจาไม่ว่าอดีตมีรูปแบบหรือวัตถุประสงค์เหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่การใช้ถ้อยคำในวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามีวัตถุประสงค์เพื่อการสอน จึงมีถ้อยคำที่ไม่รุนแรงเท่ากับสื่อออนไลน์เช่นสื่อสาธารณะเหมือนปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

เนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล ได้แก่ การบริภาษ การดูถูก การเสียดสี และการเยาะเย้ย ทำให้เห็นอารมณ์ยุคสมัย ทำให้ทราบถึงการใช้ถ้อยคำเนื้อหาการประทุษวาจาในอดีตสร้างสรรค์เป็นเนื้อหา การประทุษวาจาและสามารถเปรียบเทียบเนื้อหาในอดีตกับในปัจจุบัน คือ ปัจจุบันมีการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเพราะเป็นพื้นที่เปิดสำหรับวรรณกรรมที่เป็นสื่อออนไลน์ แต่ในพระไตรปิฎกเป็นแค่อรรถกถาใช้ในการอธิบายพระไตรปิฎกในการถ่ายทอดเผยแผ่ธรรมะ

การศึกษาเนื้อหาการประทุษวาจาในอรรถกถาแปล ประกอบด้วย 4 ประเภดังนี้ 1. การบริภาษ หมายถึง การกล่าวติเตียน, กล่าวโทษ, ตำว่า เช่น “เจ้าคนร้าย เจ้านักเลงชั่ว, ไอ้แม่ชั่ว ตัว

ร้าย, ไอ้โจรชั่ว, ไอ้คนหนีคดี, ไอ้คนร้าย คนธรรพ์ชาติชั่ว, เจ้าทาสกลั่นทุกละชาติชั่ว” นอกจากนั้นยังมีคำว่า เจ้าเล่ห์ โกง เช่น “ขี้ลึงเจ้าเล่ห์, เจ้าโคโกง เจ้าโคโกง” และการบรรยายถึงปัญหาทรมาน เช่น ผู้มีปัญหาทรมาน, “ขี้ลึงปัญหาทรมาน,” นอกจากนั้นยังมีคำว่า โง่ เช่น ปลาโง่ ซึ่งล้วนแต่เป็นคำบรรยายทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความเจ็บใจ อาย หรือ โกรธ 2. การดูถูก หมายถึง พูดหรือแสดงอาการเป็นเชิงดูหมิ่นหรือเหยียดหยามผู้อื่นที่รู้สึกต่ำกว่าด้อย ไร้ความสามารถ ในสถานะสภาพลูกกมลกรณิ, ลูกทาสี เช่น “อ้ายลูกกมลกรณิ, เจ้าเจตกะลูกทาสี”, และดูถูกด้วยความเป็นคนบ้านนอก นอกเมือง เช่น คนบ้านนอก, เพราะเป็นคนบ้านนอกนั่นเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นคำบรรยายทำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์อันก่อให้เกิดความเจ็บใจ ต่ำด้อย ไร้ความสามารถ 3. การเสียดสี หมายถึง อาการที่ว่ากระแทกกระเทียบเหน็บแนมด้วยความอิจฉาเป็นต้น เช่น “พวกเราถูกคนไม่มีพ่อ ทุบตีแล้ว”, และใช้วาจาว่าเสียดสี ว่าเป็นคนทำบุญมาน้อย วาสนาน้อย เป็นคนบาป เช่น คนมีบุญน้อย และ 4. การเยาะเย้ย หมายถึง การเย้ยหยัน คือ การพูดหรือ การแสดงกิริยาตู่ถูกเยาะเย้ยให้ได้อาย ให้เจ็บใจ ให้โกรธ เช่น “เมื่อก่อน พวกเราได้มีความสำคัญ ว่าแผ่นดินและราชสมบัติ หาค่ามิได้ นัยว่า ราชสมบัติในเมืองพาราณสี พร้อมทั้งพระราชอันใหญ่โตอย่างนี้ มีค่าเพียงข้าวสารทะนานเดียว โอ! ความเพียบพร้อมของพนักงานตีราคา ท่านเป็นพนักงานตีราคา ดำรงอยู่ตลอดกาลมีประมาณเท่านี้ ณ ที่ไหนกัน” “ท่านเหมาะสมแก่พระราชของพวกเราทีเดียว.” การกล่าวเยาะเย้ย ทำให้ได้รับความอาย นอกจากการใช้วาจาแล้วยังมีการแสดงกิริยา ตบมือ หัวเราะ เสริมทำให้การประทุษวาจาเพิ่มน้ำหนัก แห่งความอายยิ่งขึ้น การกล่าวคำเพื่อประทุษร้ายผู้อื่นให้เกิดความเจ็บปวด เจ็บใจ อับอาย หรือโกรธ ได้ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลลัพธ์จากการประทุษวาจาเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน รัตนะสิมากุล และอัญมณี รักดีมวชน. (2561). *การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่อง ภาพความรักของวัยรุ่นที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง I Hate You, I Love you*. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (ว.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 1 (2), 58-62.
- ทัศนาวทิวคุณ และพนิดา บุตรจันทร์. (2562). *พฤติกรรมรังแกกันและรูปแบบการเผชิญปัญหา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. 33 (3), 87.
- ทัศนาวทิวคุณ และศุภรดา ชุมพาลี. (2562). *พฤติกรรมรังแกกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นของจังหวัดหนึ่งในภาคกลาง ประเทศไทย*. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. 33 (3), 128-148
- พระมหาบุญญ์คุปต์ เขตต์สิริวรกุล และนพดล เจนอักษร. (2558). *หลักการบริหารที่ปรากฏ ในมหานิบาตชาดก*. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8 (2), 2729-2746.
- พระราชปรีดีทิพย์. (2561). *การศึกษาวเคราะห์แก่นธรรมจากชาดก*. วารสารมหาจุฬาลงกรณ 5 (2), 1-15.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิรงรอง งามสุต. (2558). “*ประทุษวาทา*”กับโลกออนไลน์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา (โครงการจัดการพิมพ์คบไฟ).
- พลกฤษณ์ วสีวิวัฒน์. (2559). *นิทานชาดกสอนคติธรรมสำหรับเด็ก: การสร้างสรรค์และบทบาทในสังคมไทยปัจจุบัน*. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 12 (2), 111-146.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. (2546). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล. ภาค 1 เล่ม 1 พิมพ์ครั้งที่ 1*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 1*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน).
- สมบัติ ตาปัญญา. (2549). *รายงานการสำรวจปัญหาการรังแกกันของนักเรียน*. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สิริกมล นวลมณี. (2560). *ประทุษวาทาเชิงวิพากษ์ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ กรณีศึกษา พระเทพญาณมหามุนี (ไชยบุญ ฐมฺมชโย)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). *การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์ : ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น*. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 25(4), 639-648.
- WorkpointTODAY. (2565). *จิราพร เหน็บ ประยุทธ์ คือ ผู้ทรยศต่อชาติ ขาดสมบัติชาติ #อภิปรายไม่ไว้วางใจ*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.youtube.com/shorts/2ZyVUm0-sbQ?feature=share>